

Tiden, rummet och medvetandet

Av Hans Olsson

I Tidlös Visdom nr 1/2016 presenterades boken Biocentrism, skriven av den berömde stamcellsforskaren Robert Lanza och astronomen Bob Berman. Artikeln kan även läsas på Teosofiska Samfundets hemsida www.teosofiskasamfundet.se. Författarnas teori fördjupas nu i deras i dagarna utkomna nya bok Beyond Biocentrism – Rethinking Time, Space, Consciousness, and the Illusion of Death (Bortom Biocentrism – Ny syn på tid, rum, medvetande och den illusoriska döden). Vi skall här titta på sambandet mellan biocentrismen, indisk filosofi och teosofin.

Biocentrismen

Huvudtesen i biocentrismen är att medvetandet skapar universum och att vi är ett med allt. Vi är mer än våra individuella kroppar, eviga och odödliga. Rum och tid existerar inte i sig själva utan är av oss skapade fenomen. Biocentrismen baseras på kvantfysikens experiment, som visar på hur partiklar kan bete sig som om rum och tid inte existerade. De betar sig spökligt, som redan Einstein uttryckte det. Sedan författarnas förra bok kom ut 2009 har nya experiment givit ytterligare belegg för deras teori.

I den nya boken påvisar Lanza och Berman biocentrismens likhet med österländsk filosofi, där gudomen, Brahman, innefattar allt i motsats till de västerländska religionernas dualism, där gud och världen är åtskilda. Tiden är också ett grundbegrepp i den judeokristna religionen i motsats till hinduismen och buddhismen. En annan skillnad är västerlandets tre ”bokreligioner” i motsats till Indiens upplevelsebaserade filosofier som t ex Patanjali, Buddha och Shankara företräder.

Biocentrismen hävdar i österländsk anda att vi inte är kroppen och inte heller hjärnan, som även den är en mental konstruktion, liksom rummet och tiden. Om tiden inte existerar så finns bara nuet. Som vedantafilosofin hävdar är vi inte födda och kan följaktligen inte heller dö. Reinkarnation betraktar Lanza och Berman som en realitet i begränsad bemärkelse och ställer frågan: Vad är det som reinkarnerar om inte döden existerar och om allt är ett i den eviga gudomen, Brahman? De citerar Einsteins uttalande att ”för oss övertygade fysiker är distinktionen mellan dåtid, nutid och framtid bara en envist fasthållen illusion”.

Som exempel på en sentida representant för vedantafilosofin väljer författarna den välkände Ramana Maharshi, som bl a inspirerat den engelske mystikern Paul Brunton. Maharshi säger: ”Bekymra dig inte med ändlösa frågor om gud, livet och ödet, försök istället finna ut vem den person är som vill veta sådana saker”. Han uppmanar oss att ställa frågan ”vem är jag?”. Är jag kroppen, tankarna, känslorna, sinnesintrycken? Nej, dessa ting är ständigt föränderliga, men det Jag som ställer frågan är däremot alltid detsamma, det man kallar det observerande Jaget. Maharshi talar om universum som Självet med stor bokstav i motsats till den falska känslan av själv med liten bokstav.

Den biocentriska konklusionen blir att det inte finns någon död, ingen tid och inget rum utan bara ett enda levande väsen, Självet, som är detsamma i oss alla och i Alltet. Boken avslutas med konstaterandet att vi är som Dorothy i Trollkarlen från Oz, som frågade sig var Trollkarlen fanns och begav sig ut på en lång resa för att söka honom, bara för att sedan vända hem och finna att svaret funnits i henne själv hela tiden. För övrigt var det den välkände teosofen L. Frank Baum som skrev Trollkarlen från Oz!

Indisk filosofi

Biocentrismen hävdar, som vi sett, att begreppen tid och rum är illusoriska. Hinduismen har i likhet med detta sin ”Maya”, världens bedräglighet, som enligt religionshistorikern Huston Smith består i det sätt som världens kroppslighet och mångfald ger sig ut för att existera som en verklighet för sig, oberoende av det medvetande som uppfattar dem. Existensen i sig själv är den åtskillnadslösa Brahman och världen är endast i provisorisk mening verklig. En annan religionshistoriker, Helmuth von Glasenapp, visar hur buddhisternas ”medelvägslära” fränkände förändringarnas förgängliga värld varje slag av sann realitet. Vedantisterna behöll den gamla Vedas tro på en världsherre, självavandring

och en urmateria, men såg detta som en ”lägre” sanning, som leder fram till den högre kunskapen om den över-kosmiska Brahman. Den store filosofen Shankaras maya-vada, läran om världssillusionen, har ända sedan 800-talet v.t. utövat ett enormt inflytande på den indiska filosofins utveckling.

Illusionsteorin är utpräglad även i buddhismen, som religionsforskaren Harold Smith exemplifierar med den inflytelserike Nagarjuna, enligt vilken objektens värld inte är något i sig själv. Den verkliga värld man erfar med sinnena är inte ingenting utan inget ting. Yogacara-skolan i buddhismen menar att objekten är mentala realiteter men inte yttre objekt. Den välkände nutida buddhistmunken Lama Anagarika Govinda säger att t. ex. ett bord i sig inte är någonting utan blir till ”något” genom ”det formande, utväljande, sig föreställande medvetandet”, alltså en tankekonstruktion. Han framhåller att den enda och omedelbart tillgängliga verkligheten är medvetandet ”utan vilket varken den ena eller den andra världen skulle existera”. Den för tibetanerna normgivande utformningen av buddhismen, vijñānavada eller ”endast-medvetande-läran”, säger också att tingen i yttervärlden är parikalpita, inbillade, såtillvida som de endast är vår tankes konstruktioner.

Teosofin

Går vi så till teosofin finner vi samma urgamla insikter som i indisk filosofi och nu också i Lanzas och Bermans biocentrism. Vi väljer Den Hemliga Läran som källa, där det redan i H.P. Blavatskys kommentar till den första av Dzyans sånger sägs: ”Tiden är endast en illusion, alstrad av den följd av olika medvetandetillstånd, varav vårt medvetande utgöres”. Det närvarande, förflutna och tillkommande är en odelad tid. H.P.B. refererar till den buddhistiska madhyamika-läran, som säger att den förflutna tiden är den närvarande, ävensom den tillkommande. Om rummet säger hon att det relativa eller begränsade rummet ej äger någon verklig tillvaro annat än i denna illusionens värld, eller med andra ord i våra sinnliga förnimmelser.

H.P.B. jämför hinduismens syn på verkligheten med buddhismens, när hon föreställer sig att om en vedantisk brahman av advaitaskolan (icke-dualism) tillfrågas om han tror på guds tillvaro skulle han sannolikt säga: ”Jag är själv gud”, medan en buddhist endast skulle le åt frågan och svara: ”Det finns ingen gud, ingen skapelse”. Det finns bara ett varaktigt tillstånd i universum fastslår hon, nämligen fältet för medvetande. ”Detta stora universum är i själva verket blott en ofantlig sammangyttring av olika medvetenhetstillstånd.” På ett annat ställe säger hon att ”rum och tid är ett”, vilket låter som ett förbådande av Einsteins rum-tids-begrepp.

Åter ser vi att inget är nytt under solen (om den nu existerar!) och att insikt och kunskap nås på olika vägar: religion, filosofi, teosofi och vetenskap. Den urgamla visdomen finns där, gömd bakom Mayas slöja, som ibland dras undan av yogier, mystiker, teosofier och nu även kvantfysiker och nytänkare som biologen Lanza och astronomen Berman, som vi nog kommer att få höra mer av. Gå in på www.robertlanza.com, där det finns många lättillgängliga artiklar om biocentrism och hans biologiska spjutspetsforskning.

Källor:

Blavatsky, H.P., Den Hemliga Läran.

Glaserapp, Helmuth von, Indisk filosofi. Dess historia och källor.

Lama Anagarika Govinda, Tankar om buddhismen.

Lanza, Robert & Berman, Bob, Beyond Biocentrism. Rethinking Time, Space, Consciousness, and the Illusion of Death.

Smith, F. Harold, Buddhistisk livssyn.

Smith, Huston, Mänsklighetens religioner.

(Hans Olsson, Helsingborg, är socionom/beteendevetare och medlem i TS sedan 1969).